

NAPSUGÁR

GYERMEKIRODALMI LAP

*Ne feledd, hogy
régi szabály:
csak mértékkel
egyél, igyál!*

2

2009. FEBRUÁR
LIII. ÉVFOLYAM
598. SZÁM

Magyar tudósok, feltalálók II.

A mikor Enrico Fermi Nobel-díjas atomfizikust megkérdezték, hisz-e a földönkívüliek létezésében, így válaszolt: „Már itt vannak közöttünk... **magyaroknak hívják őket.**” Legendás tudásuk, zseniális fantáziájuk, egymás közt beszélt különös nyelvük, furcsa angol kiejtésük miatt amerikai tudós-körökben tréfásan **marslakóknak** nevezték azt a mintegy 50 magyar tudóst, akiknek a XX. század legnagyobb felfedezéseit köszönheti a világ.

Egy amerikai tanulmány szerint a **XX. századot Budapesten készítették elő**, hiszen magyar anyanyelvű volt, és valamelyik híres budapesti iskolában tanult szinte minden tudós, aki a XX. századot meghatározó számítástechnikát, az atom- és űrkutatást elindította, továbbfejlesztette. A szeptemberi Napsugárban Nobel-díjas tudósainkat mutattuk be, de rajtuk kívül is szép számmal vannak világhírű feltalálóink, kutatóink.

■ „Neumann, Szilárd, Wigner, mars ki a Városligetbe!” – Ezt nem három vásott kölyöknek mondta a számtantanár, hanem három matekzseninek: **Neumann Jánosnak, Szilárd Leónak és Wigner Jenőnek**, akik osztálytársak voltak Budapesten a Fasori Gimnáziumban, s oly döbbenetes volt a matematikai tudásuk, hogy dolgozatírás helyett inkább levegőzni küldte őket a tanáruk, hiszen pillanatok alatt megoldották a legnehezebb feladatot is. Később mindhárman világhírűvé váltak.

■ **Wigner Jenő az atomreaktor, Szilárd Leó az atombomba, Teller Ede a hidrogénbomba feltalálója.** Tudásukkal hatalmas erőt szabadítottak ki a palackból, de mindhárman tiltakoztak az ellen, hogy háborús célra, emberek ellen használják

az atomenergiát. A maghasadásban nem a pusztító bombát, hanem az energiaforrást keresték. Szilárd Leó Einsteinnal együtt levélben kérte az amerikai elnököt a maghasadás békés felhasználására. Nem rajta múltott, hogy nagyszerű találmányát tömegpusztító fegyverként vetették be.

■ **Neumann János a számítógép atyja**, korának egyik legnagyobb lángelméje. Az általa 1943-ban megépített computer akkora volt, mint egy szoba, de kétségtelenül ez az őse a mára már táskányira zsugorodott számítógépeknek. Neumann János Eisenhower amerikai elnök tanácsadója volt, ő beszélte le Kína megtámadásáról. Halálos ágyánál a hadsereg magas rangú tisztjei váltották egymást, nehogy lázalmában katonai titkokat beszéljen ki. Fölösleges volt. Neuman János haláltusájában magyarul beszélt.

■ Nemcsak a számítógép megalkotása, hanem fejlesztésének fontos lépései is magyar nevekhez kötődnek: **Kemény János** a legelterjedtebb **programozási nyelv**, a **Basic nyelv** és a világot meghódító **e-mail rendszer** megalkotója. **Simonyi Károly** fejlesztette ki a **Word szövegszerkesztő** programot, ő a híres Microsoft cég második embere, Bill Gates neki köszönheti, hogy a világ leggazdagabb emberévé válhatott. **Lovász Lászlót és Bélády Lászlót a szoftverfejlesztés, Gróf Andrást a mikroprocesszorok** illetve a **személyi számítógépek** megalkotása miatt tartják az informatikai forradalom legnagyobb alakjainak.

■ **Lánczos Kornél** kiváló elméleti fizikus és matematikus **Einstein munkatársa** volt, akinek azt írta a relativitáselmélet megteremtője: „Ön az egyetlen általam ismert ember, aki ugyanúgy közelít a fizikához, mint én.”

■ A magyar tudósok különösen vonzódtak a **repülés tudományához**. A levegőt meghódító felfedezéseik évtizedekkel megelőzték korukat. **Asbóth Oszkár** az Arad megyei Pankotán született, Aradon tanult. Kármán Tódor munkatársaként a **helikopterek** történetének kimagasló alakja. **Fonó Albert** a **sugárhajtás** elvének atyja. A Kennedy elnök

által kitüntetett, harminc egyetem díszdoktorává avatott **Kármán Tódorról** a Holdon és a Marson krátert neveztek el. Ő az első helikopter és a sugárhajtású repülőgépek kifejlesztője. Kármán kutatásai alapján valósulhatott meg a hangsebességet túllépő repülőgép és a **rakéatechnika**. A **Hoff Miklós** által kifejlesztett **vékonyfalú szerkezeteket** alkalmazzák ma is világszerte a repülőgépek, űrrakéták, tengeralattjárók építésénél.

■ **Bay Zoltán** az **űrkutatás úttörője**. 1946-ban amerikai kutatókkal egyidőben sikerül Budapesten felállított **radarjával** a Holdra jeleket irányítani, és visszhangot érzékelnie. **Szebehelyi Győzőnek** döntő szerepe volt abban, hogy az amerikaiak eljutottak a Holdra: ő tervezte meg az **Apolló űrhajók pályáját**.

■ **Csonka János** és **Bánki Dónát** nevét mindenkinek ismernie kellene, aki autóba ül: a világon burrogó sok száz millió benzinmotor mind az általuk **feltalált porlasztóval** működik. A benzint levegővel keverő karburátor ötletét egy virágáruslánytól „kapták”, aki vékony csőbe levegőt fújva permetezett vizet a rózsákra.

■ „Ma stresszes napom volt” – meséled édesanyádnak, de vajon tudod-e, hogy a **stressz fogalmát** magyar tudós, **Selye János** ismerte fel, és határozta meg pár évtizeddel ezelőtt.

■ **Mihály Dénes** a televíziós közvetítés, a hangosfilm, **Goldmark Péter** a színes televízió, **Csicsátka Antal** a sztereó technika feltalálója.

■ **Rubik Ernő** zseniális találmánya, a világot meghódító **bűvös kocka** nem gyerekjáték – bár lehet, hogy nektek is sikerült már kiraknotok mind a hat oldalát. Valójában igen bonyolult matematikai tudást igényel mind az alkotó, mind a játékos részéről.

A XX. század legfontosabb felfedezései magyar nevekhez fűződnek,

hat amerikai elnöknek magyar tudós volt a tanácsadója. Ámul a világ: honnan fakad ez a világot alakító szellemi erő? **Teller Ede** anyanyelvünkben találta meg a titkot: *Bámulatos és hatalmas a szép magyar nyelv kifejező ereje és hatása a magyar fiatalokra. Életem legnagyobb tudományos felfedezése, hogy csak egy nyelv van, és az a magyar.*

Terülj, terülj, asztalkám!

LÁSZLÓ NOÉMI

ASZTALHOZ VALÓ

Van aki húst süt, sajtot érlel, káposzta-lapival fazekat bélel, padlásra sonkát, kolbászt cipel, szalonna mellé kenyeret szel,

van aki napraforgó-magot rágcsál, jobban ropog a száraz virgácsnál, almát majszolgat, vizet iszik, csoki után szobabiciklizik,

egyik örül, hogy szép gömbölyű, másik átlátszó s csupa derű, mindkettőt kissé szánja a tükre – együnk, igyunk a jókedvükre!

Melyek a jellegzetes karácsonyi, farsangi, húsvéti ételek?

A, a, a, a farsangi napokban – ugyan miről mesélnék nektek másról, mint az **evésről-ivásról**?

■ Ebben is, mint mindenben: ahány ház, ahány nép, ahány kor – annyi **szokás**. A szokást régen a lehetőségek szabták meg: azt ettek-ittak, amit a környezet kínált, ami megszereshető, megtermelhető volt.

■ Később kevesek számára a pénz, ma pedig a világ könnyű bejárhatósága, a fejlett tartósítási módszerek szinte **mindent elérhetővé tettek**, és mindent összerostak: anyukád mexikói vagy kínai ételt főz, Illyefalván strucctojást rántanak, az eszkimó gyerekek banánt majszol. Az **áruházak** fagyasztópultjai, polcai **roskadoznak**, és korunk embere vásárol, vásárol, eszik, iszik – legtöbbször többet a szükségesnél. Nem

csoda, ha fellázad a szervezetünk: elhízunk, megbetegszünk.

■ A **régiek** ezt is jobban tudták: hétköznap egyszerűen, mértékkel, böjtben szűkösen, lemondással, ünnepen bőségesen és **szertartásosan étkeztek**.

■ A **böjt** segít féken tartani falánkságunkat, fegyelmezi, tisztítja szervezetünket, lelkünket. Nem véletlenül szerepel minden vallás szabályai között.

A te családod böjtöl? Mit esztek ilyenkor?

■ Ha nehezen győződ le mohóságodat, gondoldj arra, hogy **sok millió ember éhezik a földön**.

■ Minden **ünnepnek** vannak hagyományos ételei, szokásai, melyek jelképes erejűek. A magyar asszonyok külön abroszt szóttek, hímeztek Karácsonyra, s az ünnepi ételnek még a morzsáját sem dobták el, mert bőséget hozott az új esztendőre.

■ Ma már csak a földet művelő, állatot tartó falusiak tudják, hogy **minden falatunk áldozat**. Benne van a verejtékkel dolgozó ember, a csíráért önmagát meghasító mag, az erejét adó anyaföld és a nap, az életét miatunk élő és befejező állat áldozata. **Ne habzsold, és ne pazarold** mások áldozatát. Ezt a régiek nagyon komolyan vették: ételt soha nem dobtak el, a maradékot az állatoknak adták. Megszegés előtt a kenyérre keresztet vetettek a késsel, a leejtett falatot lefújták, megcsókolták, úgy ették meg.

■ Mitől duci a **kenyér**, a kalács, a kifli? Az élesztő és a tésztát megdagasztó kéz munkája, melege ébreszti fel, keleszti nagyra, lyukacsosra. Régen élesztő helyett a nyers tésztából félretett **kovászt** használtak.

■ A búzaszemtől a kenyérig hosszú az út. Évezredek át mindent kézzel, egyszerű eszközök, állatok segítségével, nehéz munkával végeztek.

■ A sumérok, az egyiptomiak már öt-hatezer évvel ezelőtt termesztettek **búzát, kölest**, sütöttek belőle kenyeret, lepényt, főztek kását. Ázsia nagyobbik részén a **rizs** a mindennapi kenyér, Közép- és Dél-Amerikában a **kukorica**. A mexikóiak naponta esznek **babot, borsót** is. Nagyot nevetnének, ha tudnák, hogy az ókori görögök szerint a paszuly árt a látásnak, és haláluk után a bűnös lélek babbá változik.

■ Ahol kevés a gabona, keményítőt tartalmazó gyökereket, gumókat, gyümölcsöket, sőt a pálmafa puha belét zúzzák lisztté. Az Afrikában honos **majomkenyérfa** több ezer évig él, termését nemcsak a majmok, az emberek is szeretik. Finomabb ennél az óceániai **kenyérgyümölcs**: lisztes belét szeletekre vágva, levélbe csomagolva kővön sütik meg. Így egy évig is eláll. A mi **krumplink-pityókánk** sokféle rokonát is fogyasztják szerte a világon.

■ **Földi paradicsom?** Az esős, meleg trópusi tájak lakóit az esőerdők száz féle zamatos gyümölcse táplálja.

■ **Vadat és halat, s mi jó falat szem-szájnak ingere.** A hús egyik legfontosabb táplálékunk. De ebben is igen különböző az ízlésünk. A muzulmánok, a zsidók a disznó, a hinduk a szent tehén húsát nem eszik meg. Kínában a kutyahús, Mexikóban a tengerimalac, Franciaországban a csiga, az Amazonasz őserdejében a hangya számít csemegének.

■ A hindu dzsainisták és a ma egyre sokasodó **vegetáriánusok** egyáltalán nem fogyasztanak húst. Ők azt tartják, hogy bűn, kegyetlenség bármilyen állat halála árán jóllaknunk.

■ A **hagyományos közösségek**, így a magyarok életében sem feszült ellentmondás az állatok szeretete és a táplálék biztosítása között. Őseink imában kérték az elfogyasztott állatot, hogy adja nekik erejét, gyorsaságát, szárnyalását. Az igazi gazda állatait szeretettel gondozza, a disznónak torát is megüli, minden porcikáját takarékosan felhasználja.

KOVÁCS MARGIT kerámiaszobra

■ A tengerek, folyók partján élő népeknek a hal, a rák, a kagyló a fő eledele. Mifelénk a nagy folyók, a Balaton, a lápok, mocsarak hajdan bőven kínáltak zsákmányt az ügyes **halászoknak**, **csíkászoknak**, **pákászoknak**, akik kígyószerű fürge kis csíkot, halat, rákot, madarat, madártojást, csapdával elejtett vadat vittek haza családjuknak. Hálóval, horoggal, vesszőcsapdával, varsával, szigonnyal, télen pedig a jégpáncélra léket vágva fogták az ujjnyi vagy félmázsás vízi-csemegét.

■ Hajdan a férfiak erőt, bátorságot, ügyességet próbáló feladata, később inkább szórakozása volt a **vadászat**. Pusztakézzel, leleményes csapdákkal, lándzsával,

tőrrel, baltával, parittyával, íjjal, puskával, lóhátról, lesből, magányosan vagy hajtókkal és falkányi kutyával sok ezer éve úzik a vadat a férfiak szerte a világon.

Melyik a világ legerjedtebb fűszere? Hát a legjellegzetesebb magyar fűszer?

■ **Ételünk sava, bors**a. Minden nép konyhaművészetének megvannak a jellegzetes fűszerei, melyek nemcsak ízet adják az ételnek, hanem tartósítanak is.

■ Az ősmagyarok a **levespor** feltalálói: a szárított húst porrá zúzták, vászonzacskóban tárolták, és este percek alatt tápláló levest főztek belőle a **bográcsban**, mely a magyar konyha legjellegzetesebb edénye. **Gulyás**, **pörkölt**, **paprikás** készült benne **galuskával** vagy vékonyra nyújtott, szárított és darabokra tört tésztával,

■ **Mind a tíz ujját megnyalja utána** – mondjuk a finom ételre, de társaságban ilyesmit már nem teszünk. Régen ez nem volt illetlenség, sőt néhány népnél ma sem az, inkább a tetszés jele, akárcsak a csámcsogás, a böfögés.

■ **Kést, kanált hozzanak, hogy éhen ne haljanak**. Hajdan a szegényebbek közös tálból, bográcsból kanalzták az ételt, tányéruk, villájuk még a királyoknak sem volt, mindenki saját késével, kenyérszeletre téve ette a húst.

lebbencsel. A kovászos **uborkát**, a **tárkonyt**, a **csombort**, a **kakukkfűvet** is a magyarok kóstoltatták meg Európával. Magyar cukrásztalálmány a **rigójancsi**, a **dobostorta**, a **somlói galuska**, a **zserbó**.

■ Mátyás és Zsigmond király híres szakácsai egy kis somogyi faluból, **Nagyszakácsiból** kerültek ki, ahol ma ismét királyi **szakácsversenyeket** szerveznek.

■ Étél nélkül hetekig, **ital** nélkül csupán néhány napig élhetünk. A **vízfordás** az ókortól a közelmúltig a legtöbb népnél az asszonyok dolga volt. Sokszor nagy távolságról cipelték fejükön, vállukon, kezükben, karjukban a korsót. Ám mégis szerettek vízért menni, mert a kút a társasági élet fontos színtere volt: az asszonyok tereferéltek, a lányok a legényekkel találkozhattak itt.

Hogy hívják az ősmagyarok kancatejből erjesztett italát?

■ Az emberek már ósidők óta rájöttek, hogy az tejből, gabonából, gyümölcsökből, pálmalevélből erjesztett, savanykás **italok** frissítenek, némelyik pedig kellemes bódulatot idéz elő. Több ezer éves múltja van a **sörnek, bornak, pálinkának**.

■ A sumérok az első árpasört, a magyarok a tokaji, az egri, a vilányi borokat adták a világnak.

■ Fekete leves – így hívtuk régen a törökök által divatba hozott **kávét**, mely ma a világ legerterjedtebb „üdítő” itala, csak az ázsiai eredetű **tea** vetekszik vele. A japánok, indiaiak szigorú szertartás szerint főzik, isszák a teát.

■ **Veszélyes ételek, italok.** Nemcsak a káros tartósítók, színező anyagokra, az alkoholra vagy a mérgező gombákra gondolunk. A japán vendéglők méregdrága fogása a **fugu**, melyet csak külön kiképzett szakács készíthet el, ugyanis a mája halálos mérget tartalmaz. De mérgező a **jamgyökér**, a **manióka** is annak, aki nem ismeri elkészítésének titkát.

■ **Zöldség, gyümölcs, tej, sajt, barna kenyér** – ezt egyed, hogy száz évig élj.

■ **Rossz hír gyerekeknek!** Túl sok cukrot fogyasztunk. Pedig a középkori magyar konyha nem is ismerte a cukrot: mézzel édesített süteményeket, nyáron friss, télen aszalt gyümölcsöt csemegéztek.

■ A kínaiak viszont már ötezer éve ismerik a hóból, tejből, gyümölcsleiből készült **fagylaltot**. A görög Hippokratész orvosságként ajánlotta, Nagy Sándor pedig csaták előtt élénkítőszerként adta katonáinak.

■ **Jó hír gyerekeknek!** A csoki – ha nem eszel túl sokat belőle – egészséges: fiatalít, betegségeket előz meg, vasat, magnéziumot és sok más hasznos ásványi anyagot tartalmaz. A selymes, iható csokoládé a maják csemegéje volt, készítésének titkát ellesték az aztékok, tőlük pedig az európaiak. A leghíresebb svájci, belga, francia csokoládémárkák táblába fagyasztva, százféle ízesítéssel hódították meg a világot. Te melyiket szereted legjobban?

VOLT EGYSZER EGY SÓSPEREC

Volt egyszer egy sósperec. Amikor megszületett a nagy, lisztes gyúródeszkán, sodort testén csipkés sósokkal, úgy gondolta, hogy épp olyan, amilyenek lennie kell, és boldog volt. Ebbe a boldogságba beleropogtatta néha szépen feszülő, kanyaros testét. Boldog, ropogós sósperec volt.

Hátára fordult, és himbálózni kezdett, előbb piciket billegve, majd jól kihajtva magát, s ha a rajta hintázó legyek sikkantgattak, hát még meg is pördült maga körül. Ha ezt megunt, a hasára fordult. Olyankor egész légy család indulhatott lefele rajta egymás mögé ülve, mintha bicikliznének, csengettek, hogy: kling-kling, mindenki egyfele dőlt a kanyarokban, és a hajuk lobogott.

Ilyen volt a sósperec.

Kevés idő teltével született a nagy, lisztes gyúródeszkán egy kifli is. Olyan volt, majdnem, mint a holdvilág, amikor egy részét megeszi a róka,

LENGYEL FERENC

KISZÁMOLÓ

Abrakadabra, ákom-bákom,
Nincsen húsom, se kolbászom.

Abrakadabra, szánom-bánom,
Mégis kéne vacsoráznom.

Abrakadabra, körbe-körbe,
Milyen vadat csaljak törbe?
Abrakadabra, sülve-főve
Hadd szökjön a serpenyőmbé!

Abrakadabra, sírva-ríva
Béka ugrik forró zsírba.
Abrakadabra, tejbe-vajba,
Kis falat lesz egy fogamra.

Abrakadabra, kéne még:
Egy-kettő-három-négy!
Abrakadabra, té-to-va,
Te leszel a va-cso-ra!

vagy olyan, majdnem, mint a cébetű, amikor sokszor-sokszor egymás mellé rajzolja valaki, kövérítve.

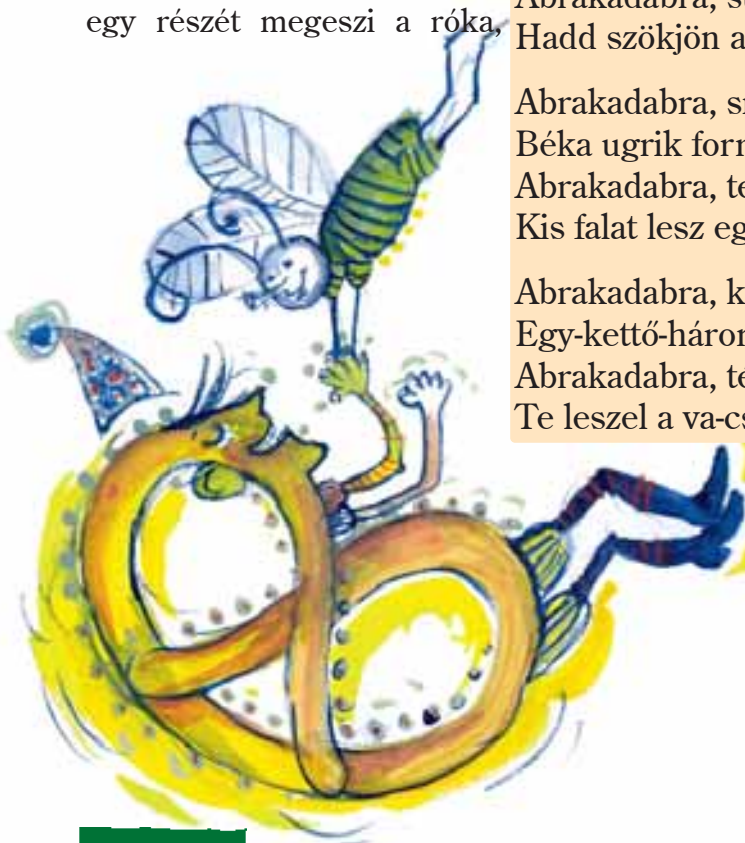
Ez a majdnem rókaetteholdvilág, majdnem sok cébetű, szóval ez a kifli nézett erre és nézett arra, mert jól meg kellett néznie az új világot, amibe belesodorták.

A legelső dolog, amit látott és hallott, az az orra előtt himbálózó sósperec volt a sikkantgató legyekkel. Valami miatt, még maga sem tudta, hogy miért, nem tetszett ez a kiflinek, ez a himbálózás, ez a sikkantgatás, ez az öröm.

Kiderült – ily módon –, hogy ő egy morgós kifli. Belesodorhattak valami morgáso-

kat még ott, a nagy, lisztes gyúródeszkán, mielőtt megszületett volna. Olyat, hogy: „így nem jó” meg: „ez nagyon rossz” meg: „ez fölháborító, rettenetes, nahát”. Rá is zendített, kiengedve magából a morgást:

– Lyukashasú! Lyukashasú sósperec! Csúnya vagy! Nem is tudom, miért játszanak veled a legyek. Nem is tudom, miért ülnek rajtad, lebbentgetik szárnyukat, és sikkantgatnak.

Buta legyek a lyukashasún, trálalá. Ez így nem jó! Ez nagyon rossz! Fölháborító, rettenetes, nahát!

Egyre lassúbbakat billent a sósperec, míg végül megállt, nagyra nyitotta szemét, megrázta magát, hogy csak úgy süvített keresztül lyukas hasán a levegő, úgy nézte, ki a csoda-boda mond ilyeneket. Lenyelték a sikkantásuk végét az aprófejű, egyensúlyozó legyek is, és a furcsákat mondó hang irányába fordultak.

A sósperec szólalt meg, tért magához hamarabb az ámulatból:

– Görbe kifli, morgós kifli, ahelyett, hogy furcsákat mondasz, feküdj a hátadra így, mint én. Feküdj a hátadra, és billegj. Hintakifli, hintaperec lehetünk, hozzád is ülhetnek aprófejű legyek sikkantgatni, mehetek ahová... bárhová – tette még hozzá hunyorogva a perec, talán mert egy sócsipke belelógott a szemébe, vagy az is megtörténhet, hogy kacsintani próbált.

A kifli erre nem számított. Kacsintásra, hintakifliségre, menésre – akárhová, sikkantgató legyekkel. Azt gondolta, kell majd tovább morogni, már előre reszelte a torkát.

Aztán mégsem morgott. Hogy miért, miért nem, máig sem tudom, de a kifli égne emelte görbe

MARKÓ BÉLA

A HOLD FOGYÓKÚRÁJA

Látod-e, egyre kövérebb a hold, pedig a múltkor szépen lefogyott, könnyen ugrált, és vígan lépkedett, s nagy gyorsan kidobta a mérleget, most pedig csak áll a tükör előtt, s nézi, hogy mekkora pocakja nőtt:

– Én nem tudom, hogy mi történt velem, csak hízom, holott semmit sem eszem, nem csoda, ha az ember kiborul, kérek szépen tanácsot, doktor úr, hogy én most már ki vagyok, mi vagyok, mert rajtam nevetnek a csillagok, miért hízom, ha úgylis lefogyok, s ha fogyok, később miért dagadok?

lábát, a kicsi, tömpe kiflivégek lendültek, a legyek elfoglalták helyüket a lassan ringó, édesmázú hintán is. Aztán mikor abból morgás helyett pördülések jöttek napvilágra, hát persze, hogy sikkantottak, és integettek a hintaperecen nyargaló társaiknak.

– Hin-ta-pe-rec, hin-ta-kif-li, hin-ta-pe-rec, hin-ta-kif-li – ordították, ahogy apró fejük még apróbb száján kifért.

Velük ordított a hintaperec és a hintakifli is. S a nagy heje-hujában bizony odalett a morgás, lába kelt, kisodródott a besodrót helyéről, s elment világgá, mert neki itt már nem volt helye.

TOMOS TÜNDE rajzai

Azt mindenki tudja, hogy az állatok egy része növényekkel táplálkozik, de azt tudjátok-e, hogy olyan **növények** is vannak, amelyek **„megeszik”** az állatokat?

Na persze, nem a répa kapja be a nyulat, vagy a lucerna a tehenet, de léteznek olyan növények, amelyek legyeket vagy más, apró állatokat fognak. Ilyen például a **harmatfű**, amelyik a Szent Anna-tó feletti Mohosban nő. Kerek levelei rózsát alkotnak, és felületükön a mirigyszőrök úgy csillognak, mint a harmatcsepp. Jaj annak a legyecskének, amelyik meg akarja kóstolni! Rögtön odaragad, a szomszédos szőrök ráhajolnak, körülfogják, és megemésztik.

Mocsarakban, tavakban is él ilyen „vérengző” növény: a **rence** hínárra emlékeztető, sallangos levelei között néhány milliméteres hólyagocskák rejtőznek. Mindegyik hólyagocska egy tökéletes minicsapda, csapóajtóval és két előremeredő nyúlvánnyal. Ha egy békésen úszkáló rákocska, ebihal vagy halivadék hozzáér ezekhez a nyúlványokhoz, a csapóajtó felpattan, a hólyag beszipantja, és megemésztí áldozatát.

Honnan tudják a mezőn legelésző állatok, **melyik növény ehető, és melyik mérgező?**

Talán szopós korukban megtanulják, hogy anyjuk milyen növényeket fogyaszt, ez megérződik a tej ízén. Igen ám, de a növénytakaró összetétele évszakonként változik, és a tejből csak a szoptatás idején növekvő növényekről értesülhet a kisállat. Az elején biztosan bele-belekóstolnak a mérgező növényekbe is, de nem fogyasztanak belőlük halálos adagot, az enyhe rosszullét pedig arra figyelmezteti őket, hogy a jövőben elkerüljék ezeket a növényeket. Igen ám, de itt is van egy bökkenő! A legelésző állat

BITAY ÉVA KI MIT ESZIK?

A harmatfű legyet reggelizik

Egyik fű gyógyít, a másik mérgező

nemcsak a mérgező növényekbe kóstol bele. Honnan tudja órák múlva, hogy melyiktől lett rosszul? Ez egyelőre rejtély. Maradjunk amellet, hogy az állatok egyszerűen „tudják”, hogy mi a jó, és mi az ártalmas számukra, mint ahogy azt is tudják, mit „vegyenek be”, ha megbetegednek.

Láttatok-e már **kutyát füvet enni**? Savanyú pofája elárulja, hogy nem gyönyörűségében legelészik: négy lábú barátunk „elrontotta a gyomrát”. A nép jó megfigyelő: **csomós ebír** a magyar neve annak a fűnek, amivel a kutya kúrálja magát.

Az állatok **ösztönösen tudják**, hogy mi van hasznukra. Szegény kis **süni** sokat szenved a tüskéi között megtelepedő **élősködőktől**: bolhaktól, atkáktól, mert nem tud vakarózni. Megfigyelték, hogy ha egy gerezd fokhagymát adnak neki, az állatka mohón szétrágja azt, s fejét oldalra fordítva nyálát a szétrágott fokhagymával magára köpködi, és szétkeni a testén. Így igyekszik megszabadulni kínzóitól.

KISKÓPÉ

Melyik állat alszik téli álmot: nyest, róka, sündisznó, mókus, mogyoróspele, görény?

Decemberi megfejtések: 1. Gazsi nem mondott igazat, mert az ablak belül fagy be, kívülről nem kaparhatta le a jeget, hogy bekukucskáljon. 2. Móra Ferencet tanította az édesanyja úgy, hogy a jégvirágos ablakra kaparta a betűket.

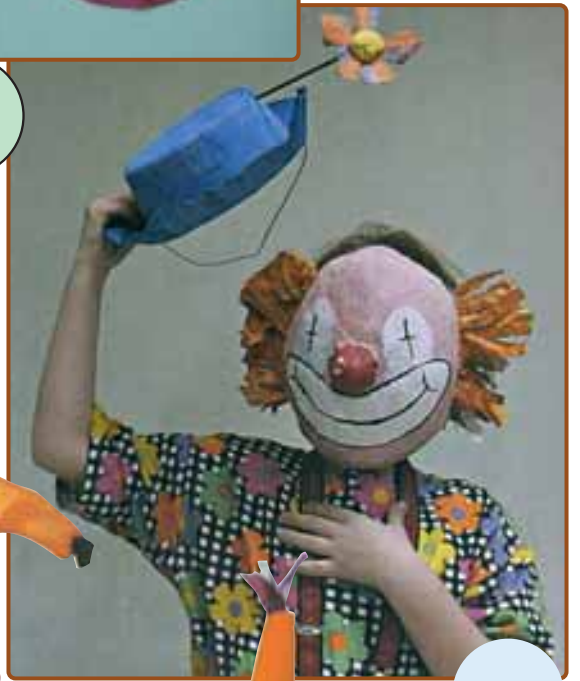
Havonta
3 DÍJAT
sorsolunk ki!

Könyvjutalmat nyertek: Császár Ágnes, Csík-szereda; az **árpádi II-IV.**; a **szalárdi III.** D osztály; a **gyergyószentmiklósi Kós Károly Iskola III.** A osztálya.

NAPSUGÁR

Gyerekek, sok vitamint egyetek!

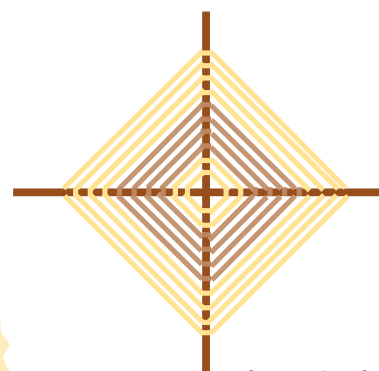
1. Falidísz

összebogoztak, majd a középponttól kifelé haladva hurkolták körbe-körbe a színes fonalat. A bogozás irányán változtatva alakul ki a bordás minta.

2. Papírtányérmaszk

vágták ki a nevető álarcokat. A haját ragasztották, öltögettek, bogozták, a díszítést merész ecsetvonásokkal festették.

A kolozsvári Apáczai Csere János Iskola harmadikosai papírtányérból

3. Papírmasémaszk

A felfújt lufira hígított Aracettel ragasztottok 3-4 réteg újságpapírcsíkot, az utolsó réteget fehér papírból. Állatfület, orrot, szarvat nedves papírból alakítsatok, és újabb réteg papírcsíkkal, ragasztóval rögzítsétek a fejhez. Száritsátok meg, a lufit engedjétek le, és óvatosan húzzátok ki. A gömböt vágjátok félbe, majd alakítsatok belőle arcot: vágjátok, fessétek, díszítsétek. Ugyanezt öblösebb műanyag tányér alapra is elkészíthetitek.

4. Vakláda

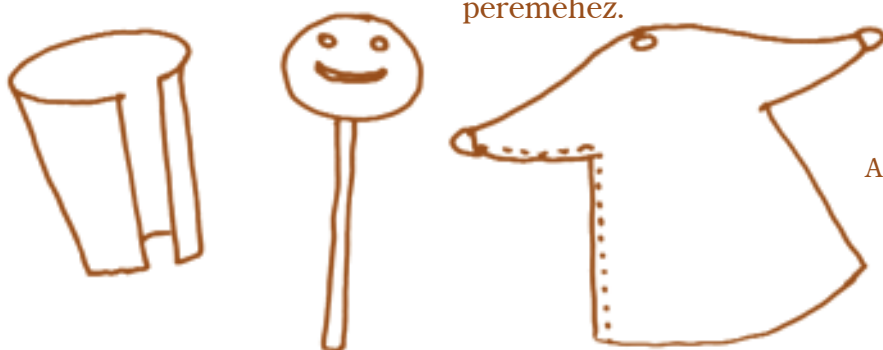
ragasszátok a levágott fejű harisnya foszlós szélét. A gumis vége maradjon kívül.

A játékosoknak bekötött szemmel kell a zoknin keresztül a dobozba nyúlniuk, és a belerejtett tárgyakat megtapogatva kitalálniuk, mit tartanak a kezükben.

Egy kartondobozt vonjatok be csomagolópapírral, vágjátok rá 10 cm átmérőjű ablakot, melynek a belső pereméhez

5. Bújócska

A mókás tölcsérbáb kiugrik a kartontölcsérből, vagy elbújik benne. Egy hurkapálca végére tűzz gyurmafejet, tégy rá bohócsapkát, szabj neki ruhát. Ennek a szélét ragaszd a tölcsér pereméhez.

A VENEZIA KIADÓ Bábuk, a CSER KIADÓ Ragasztott papírajátékok illetve Farsangi papír álarcok című füzetéből

Ketten jönnek kifele az erdőből. Az egyik futva, a másik medve.

*

– Doktor úr, engem senki nem vesz komolyan...

– Ugyan, ne vicceljen!

*

Két Colgate fogkrém megy az utcán. Az egyik megáll.

– Miért álltál meg?

– Csak megkötöm a kalciumot.

*

– Hogy udvarol a kannibál?

– Gyere hozzám eleségül!

Pista Dóra, Marosvásárhely

*

– Peti, ne húzd a macska farkát!

– Én csak fogom, ő húzza!

*

Két süni találkozik. Az egyiknek be van kötve a lába.

– Veled meg mi történt? – kérdi a másik.

– Ne is kérdezd! Megvakartam a hátam.

Bíró Csenge, Szentmáté

*

– Tegnap bőrig áztam, csak az ernyőm maradt száraz.

– Hát az meg hogy lehet?

– Otthon felejtettem...

*

– Mikor van abszolút hideg?

– Amikor a családfát is eltűzelik.

Ferenczi Kincső, Székelyudvarhely

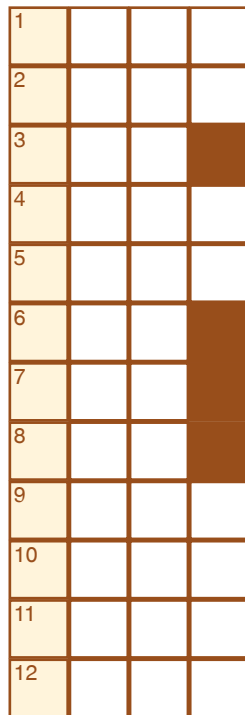
*

JANUÁRI MEGFEJTÉSEK

1. Vízkereszt 2. Hóember

3. Január 4. Minden percet jól használj, mert az idő gyorsan jár 5. Elütötte az óra az éjfél

6. 25, 20, 15, 10, végül 5 percet mozdul a percmutató, tehát 7 óra 5 percet mutat az utolsó óra 7. hideg

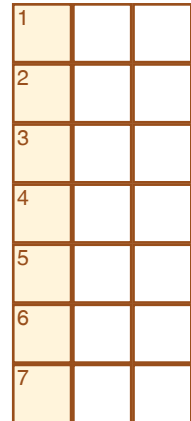
TALÁLD KI!

① **Bartha Kinga, Torda:** kicsit megkészt jókívánság.

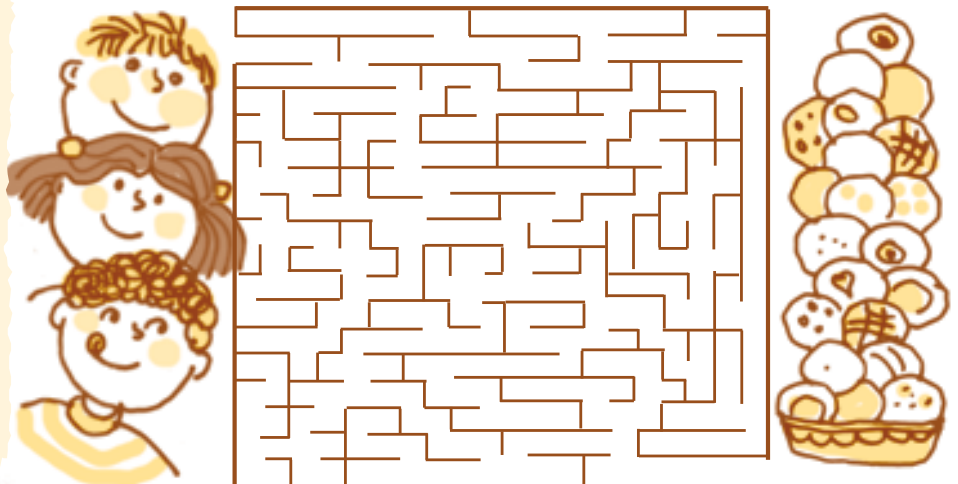
1. Lányok játszanak vele 2. Kés, villa, ... 3. Csüng 4. Becézett doktor 5. Szaglószerve 6. Focisok öröme 7. Búzavég! 8. Megfagyott víz 9. Tizenkét hónapos 10. Eleje ellentéte 11. Dobó István vára 12. Mama párja

② **Nagy Miklós, Kovászna:** télbúcsúztató ünnep.

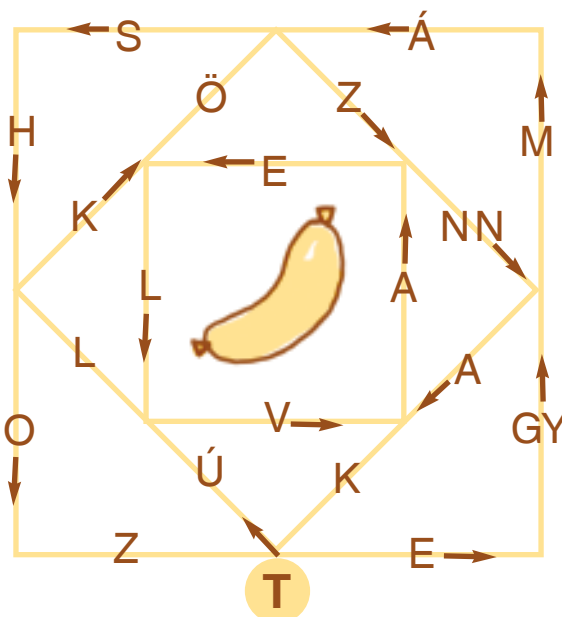
1. Retteg 2. Kativég! 3. Ollós állat 4. Nyakmelegítő 5. Hordómérték 6. Tagadószó 7. Légnemű anyag

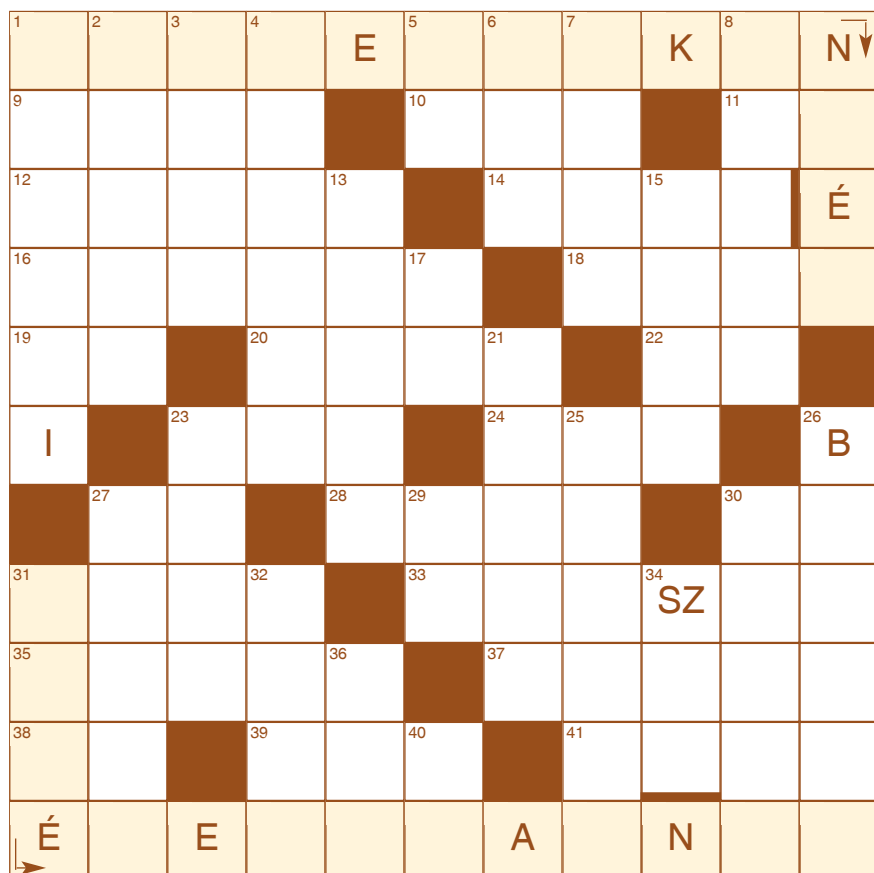
③ Hogyan juthatnak el a gyerekek a sütikhez?

④ – Anyu, nem tetszik nekem a kolbász két vége – mondja Peti.
– Ugyan miért?

Peti válaszát a rejtvényből tudhatod meg, a következőképpen: próbáld egy vonallal követni az itt látható ábrát úgy, hogy a T betűtől indulva egy útvonalon csak egyszer haladj végig. „Útközben” olvasd sorba az érintett betűket.

Ti csak esztek, isztok,
Engem nem kínáltak,
ez nem szép!

Vízzs. l. ,
Függ. 3l. ,
Jó vendég.

A farsangi versike hiányzó
két sorával pályázhatsz a
februári 5 könyvjutalom
egyikére.

A Rejtvénykirály

VÍZZSINTES

1. A megfejtés első része

- 9. Margóvég!
- 10. Kést használ
- 11. Rémes Nóra névjegye
- 12. Cipézmester
- 14. 10 gramm = 1 ... gramm
- 16. „A” termést hozó
- 18. Nagy fadarab
- 19. Ásványi fűszer
- 20. Gondoz
- 22. Patás háziállat
- 23. Nem oda
- 24. Olasz, magyar és norvég gépkocsijel
- 27. Tót Géza névjegye
- 28. Tevő

- 30. Római 51
- 31. Teázni kezd!
- 33. Iskolások munkaeszköze
- 35. Túl sok sót tesz az ételbe
- 37. SVEJK
- 38. Tiltószó
- 39. Rossz páratlan betűi
- 41. Vég nélküli égtáj!

FÜGGŐLEGES

- 1. Magas hegyekkel kapcsolatos
- 2. Gabonát begyűjtő
- 3. ...-földre esküdözik
- 4. Magyarországi megye (NÓGRÁD)
- 5. Lyukas név!
- 6. Vízi növény
- 7. Fafajta

- 8. IRANÓ
- 13. AMPER
- 15. Német város, innen származik a kölnivíz
- 17. Két magánhangzó
- 21. Lyukas, népiesen
- 23. Ilyen állat a ló is
- 25. Magyarországi katona
- 26. Juhok
- 27. Házhely
- 29. Antal Tamás névjegye
- 30. A táncot kecsesen járja
- 31. A megfejtés második sora
- 32. Kietlen
- 34. Deszkába kalapáljuk
- 36. Végül kapzsi!
- 40. Kétjegyű mássalhangzó

⑤ – Mi lesz a medve és a búza kereszteléséből?

Megfejtés a rejtvényben: húzd ki a táblázaból a következő keresztneveket:
BORBÁLA, EDE,
ENDRE, IDA,
KÁROLY, ILDIKÓ,
ISTVÁN, TIBOR.
A megmaradt betűket olvasd sorba.

E	R	D	N	E	I	A
B	T	E	U	S	L	I
LY	D	I	T	Á	N	L
E	O	V	B	D	Á	D
S	Á	R	K	O	E	I
N	O	NY	Á	É	R	K
B	I	D	A	K	R	Ó

A DECEMBERI REJTVÉNY-PÁLYÁZAT megfejtése: *Követni mernélek én; Karácsonyi csillagod tedd a fenyőfánkra.*

Könyvjutalmat nyertek: **Ladányi Loránd**, Koltó; **Juhász Ervin**, Tasnád; **Soós Dóra**, Ipp; **Sándor Denisza**, Marosújvár; a **béla-falvi** kisikolások, a **kolozsvári N. Titulescu** Iskola II. D osztálya.

LEVELEZŐ

■ Ti a farsangi fánkban, én a leveleitekben dúskállok. Alig győzöm sorolni, kik küldték: **Tankó Nikoletta**, Szentegyháza; **Geréd Richárd**, Csíkszentsimon; **Gergely Bernadett**, Oroszhegy; **Ábrahám Ágnes**, Csíki Emese, Csíkszereda; **Kiss Henrietta**, Szűcs Edina, Nagyszalonta; **Ceara Dorottya**, Nagy Tímea, Brassó; **Botos Zsolt**, Székelykál; **Zoltán Henrietta**, Kézdivásárhely; **Csíki Szilárd**, Marosfelfalu; **Matúz János**, Boer Julia, Ary Dalma, Szatmárnémeti; **Juhász Ervin**, **Vincze Erzsébet**, **Szigeti Szilvia**, Tasnád; **Vicsai Barnabás** és **Mária**, Monó; **Ferenc Márta**, Bibarcfalva; **Barta Anett**, Szalárd; **Szmutku Melinda**, Csedreg; **Szabó Andrea**, Csíkszenttamás; **Balla Fruzsina**, Székelyhid; **Szeredai Emőke**, Egrespatak; **Szakács Botond**, Gelence; **Hadnagy Katalin**, Farkaslaka; **Nagy Obed György**, Szilágy-

nagyfalu; **Ilyés Norbert**, Felsőboldogfalva; **Máthé Bernadett**, Csíkszentdomokos; **Varga Richárd**, Nagyvárad; **Katona Kitti**, **Pintó Magdolna**, Gagy; **Lázár Henrietta**, Mezőbaj; **Borzási Tímea**, **Mikola Beáta**, Zilah; **Albert Kinga**, Dés; **Komáromy Zsuzsa**, Kolozsvár; **György A. Tamás**, **Nagy Hilda**, Marosvásárhely; **Pető Ágnes**, Barót; a **csíkszeredai** **Petőfi Sándor** Iskola; a **gyergyószentmiklósi** **Fogarassy Mihály** Iskola III. B, IV. A, a **Kós Károly** Iskola III. A; a **sepsiszentgyörgyi** **Ady Endre** Iskola IV., a **Várad** **József** Iskola III. E, a **Székely Mikó** Kollégium III. A; a **kézdivásárhelyi** **Turóczi Mózes** Iskola IV. A; a **nagyvárad** **Al. Roman** Iskola IV.; a **szatmárnémeti** **Bălcescu-Petőfi** Iskola IV. C, az **Avram Iancu** Iskola II. D, a **Hám János** Iskolaközpont III.; a **zilahi** **I. Maniu** Iskola III. B; a **kolozsvári** **O. Goga** Iskola IV.; a **marosvásárhelyi** **G. Coşbuc** Gimnázium III. C, a **Mihai Viteazul** Gimnázium III. F, a **L. Rebreanu** Gimnázium II. H, az **Európa** Gimnázium III. E; a

felsőlelményi III.; a **tordai** IV.; a **kovásznai** IV. D; az **orbitaleki** IV.; a **dicsőszentmártoni** IV. E; a **gyimesbükki** II.; a **zabolai** III. és IV. B; a **szalárdi** III. B; a **zimándújfalu** IV.; a **csíkköz** **mási** III.; a **tordaharasztosi** III. és IV.; az **árpádi** II-IV.; a **margitai** II. G; a **csíkmenasági** III. és IV.; a **magyarhermányi** IV. osztály; a **székelyszenterzsébeti**, a **sárvásári** kisiskolások.

Czirmay Júlia, dési tanító néni gyűjtéséből:

Olvasás közben jelentkezik a tanuló:

– Tanító néni, mit jelent az a szó, hogy lázadás?

– Miről olvastál? – kérdi a tanító néni. – Nem jössz rá, hogy mit jelenthet?

– Úgy gondolom, akkor van lázadás, amikor lemegy a lázunk.

*

Édesapa gyomlál a veteményeskertben. Óvodás kislánya „segít” neki. Egyszer csak megkérdezi:

– Édesapa, kell ez neked, amit kigyomlálsz?

– Nem! – válaszol édesapa.

– Akkor miért húzod ki? – értetlenkedik a kislány.

■ A II. forduló beküldési határideje február 20., témája **Szent István**.

■ Az első fordulóra 11 megye 51 iskolájából 61 tanító irányításával neveztek be versenyzők.

■ További részleteket a Napsugár honlapján találtok: www.napsugar.ro

A SZARVAS-NAPSI pályázati rejtvényeinek megfejtése: A szarvasokká vált fiúk; telefonja; Kisjézuska született. **Nyertesek: Vincze Ákos** és **Boglárka**, Nagyenyed; **Kun Lehel**, Diószeg; **Berecki Tímea**, Érbogyszóló; **Szmutku Melinda**, Csedreg; **Bakó Róbert**, Brassó; **Beke Lehel**, Székelykeresztúr, a **menyői** III.; a **dési** III. D osztály; a **marosvásárhelyi** **L. Rebreanu** Gimnázium II. H osztálya.

Decemberi „lila” megfejtések: *A madonna olaszul azt jelenti: asszonyom, a Kisjézust tartó Máriát nevezzük így. A honfoglalás kori asszonynép fon, tehenet fej, bográcsban főz, disznót terel, nemezt ványol (tapos), szab, varr, mos, gabonát őröl, babát ringat. A gyereksereg: egymás hátán, lovon, koson lovagol, nyilaz, fürdik, ugrál, babával, kiskutyával játszik. A férfiak állatot legeltetnek, földet művelnek, vadásznak vagy harcolnak. Az ókori játék neve jójó. Finom a mákos kalács, rétes, pite, torta, laska, kifli. Az alföldi pásztorok gubája gyapjából készül. Könyvjutalmat nyertek: **Kömöcsi Boglárka**, Kolozsvár, a **gyimesközéploki** III., a **csíkköz** **mási** III. osztály, a **sepsiszentgyörgyi** Székely Mikó Kollégium III. A osztálya.*

Mi is szeretjük az állatokat!

▲ **Sándor-Rokaly Kata, Gyergyószentmiklós:**
Ha te igen, én is...

▲ **Borsos Botond, Gyergyóalfalu:**
Mi minent megjavítunk...

▲ **Vajda Boróka, Marosvásárhely:**
Nem szörnyeteg, csak egy sáska

▲ **Molnár Szabolcs, Nyárad-szereda:** *Pufi kedvenc időtöltése a fűtőtstenen való lustálkodás*

Szólj, szám!

TESTVÉREK KUCKÓJA

■ Noémi 3 éves. Nagyon ügyes, mindig elmondja nekem, amit az óvodában tanult. Szeret festeni és tévét nézni.

Keresztes Renáta, Kézdivásárhely

■ Gabriela 2 éves. Szeret csúszdázni, babázni. Édes puszikat ad, aranyosan kacag.

Aruncutean Lorena-Rebeca, Kolozsvár

■ Hunorkával sokat vagyunk együtt, aranyos, kedves, örvendek, hogy ő a testvérem, nem adnám senkinek oda.

Király Beáta, Kovászna

■ Anikó 11 éves, nagyon szeret táncolni és énekelni. Botika 3 és fél éves. Mindig a tévé előtt kuksol, és szeret más játékaival játszani. De nem az a fő, hanem az, hogy szeretjük egymást.

Olosz Hunor, Kovászna

■ Öcsém nyolc éves. Sok barátja van. Szeret iskolába járni, kirándulni, tornászni, matematkozni. Sokat játszunk és segítünk egymásnak.

Szebeni Kinga, Csíkszentdomokos

■ Tesóim ikrek, három évesek. Dani sosem hagyja ki a lehetőséget, hogy megrúgjon vagy megüssön, de anyát se hagyja, hogy üsse a hűgát, Petrát. Petra játszik a babáival, de mikor dührohamot kap, jobb félreállni!

Pista Dóra, Marosvásárhely

■ Anya sokat kell ringassa a testvéreimet. De azért anya biztos szereti. Ahogy én is.

Madaras Henrietta, Erdőszentgyörgy

Divin Judit, Nagyvárad

1. Táncoljunk! Gyűjtsetek össze minél több magyar népi és úri tánc nevét.

2. Foglajátok mondatba álarc, álruha, álszakáll, állszakáll, álnév, álszent, álnok szavunkat.

3. Gyűjtsetek szólásokat, közmondásokat az éhes és a falánk jelentésköréből.

Decemberi megfejtések: 1. pólyás, baba, csecsemő, csecszopó, ölbéli, kicsi, picike, apróság, csöppség, kislány, fiúcska, leányka, hűg, nővér, öcs, báty, fivér, öcskös, kölyök, emberpalánta, kiscseléd, gézengűz, rosszcsont, szemem fénye, kincsem, napsugaram, bogaram, egyke, ikrek, egy szem gyermek, aranytojó, trónörökös, purdé, kissrác, kiscsaj; 2. állapotos, várandós, áldott állapotban van, viselős, másállapotban van, bölcsőre hízik; 3. ősz haj, cipót süt, kormos lesz a kémény, kéményseprő, hó hullna, hófelhős. **Nyertesek:** a gyulakutai III. A és B, az ocsdolai III. B, a gyergyóditrói III. SbyS osztály, a pákai nyelvőrök.

Szamosújvár: Dobó István várkapitány, Rózsa Sándor fogoly volt itt. Az örmények virágzó várossá tették, a Napsugár-olvasók pedig büszkén mutatják be a márciusi *Itt születtem* rovatban.

Itt születtem

Arad a Maros bal partján, a Bánságot a Körösök vidékével és Közép-Európát Kelet-Európával összekötő utak kereszteződésénél kerül el. A városfejlődés a török időkre nyúlik vissza. 1687-től a Habsburg Birodalom fennhatósága alá kerül, és gyorsan növekszik politikai és gazdasági szerepe.

Az áradások miatt 1771-ben felvetődött a város áttelepítése Zimándra, de II. József érvénytelennek nyilvánítva az átépítési bizottság elképzeléseit, elrendelte, hogy „Arad maradjon”.

Az aradi vár csillag alakú

Mint szabad királyi város rövidesen a környék központjává nővi ki magát.

Főutcájának két oldalát impozáns épületek övezik: a színház, a városháza, a Nemzeti Bank, a Csanádi-palota, a vasúti pályaudvar.

A kisipar mellett megjelenik a nagyipar is: a Neuman fivérek gőzmalma, szesz-, élesztő- valamint textilgyára, a Heidl gépgyár, a híres Lengyel bútorgyár és vagongyár.

A szabadságharc tábornokait rabságban tartó vár 1763-1783 között épült Arad mértani középpontjában, hatágú csillagformája van, külső védősáncában a Maros folyik. Az itt kivégzett 13 vértanú tiszteletére 1881. október 6-án emlékoszlopot, Obeliszket állítottak.

Zala György Szabadság-szobrát 1890. október 6-án avatták fel először. 1925-1999 között különböző raktarak és a vár területén „raboskodott”. Jelenlegi helyére, a Megemlékezési parkba 2004-ben került.

A kultúrpalota az aradi polgárok adakozásából, Szántay Lajos tervei alapján, 1911-1913 között épült. Itt tartja koncertjeit az aradi hangversenyzenekar, és itt található a Történelmi Múzeum is.

A Mosóczi-telepi iskolások a Nemzeti Színház előtt

A kultúrpalota

A Szabadság-szobor

A Csiky Gergely Iskolaközpont

Közadakozással – valójában téglá-pénzzel házalva – sikerült felépíteni az elvesztett Királyi Főgimnázium helyett a Római Katolikus Főgimnáziumot, a mai Csiky Gergely Liceumot. Itt a 6 elemi osztályon kívül (tanítók: Pintér Mária, Khell Jolán, Khell Levente, Cirják Márta, Göcző Orsolya és Tóth Ibolya), 6 gimnáziumi és 20-nál több liceumi illetve szakiskolai osztály működik.

A 26 éves, a kezdetektől három, román, magyar és német nyelvű Aurel Vlaicu Iskola a román repülés úttörőjének nevét viseli. Ma mintegy 900 gyermek tanul itt. Tanítók: Bálint Magdolna, Csillag Andrea, Bíró Erszébet és Tari Éva.

A gáji általános iskola (tanítók: Viszhányó Aranka és Vincze-Németh Julianna) 2007-ben vette fel a Neuman Fivérek nevét. A Neuman család 1892-ben a szesz- és élesztőgyár közelében iskolát és óvodát építtetett az alkalmazottak gyermekei számára, ahol szerb, magyar, román nyelven folyt a tanítás. Alapítványt hoztak létre a szegény gyermekek taníttatására.

Ünnep az Aurel Vlaicu Iskolában

Neuman-os olvasóink az Obeliszknél

A mikelaki 12-es Iskolában (tanító: Balta Emese) valamint a Mosóczi-telepi „Aron Cotrus” Iskolában (tanító: Leib Gáspár György) összevont osztályban folyik a magyar tannyelvű elemi oktatás.

A mikelaki tanulók is tisztelik a vértanúk emlékét

Több iskola gyermekeit hívta meg együtt játszani Ujj Ágnes nyugalmazott magyartanár az azzal a szándékkal, hogy a játék és közös munka során megismerjék egymást, és kössenek barátságot a magyar gyermekekkel.

Összeállította az aradi magyar tanítók közössége Kiss Anna vezetésével.

FARSANGI PARÁDÉ

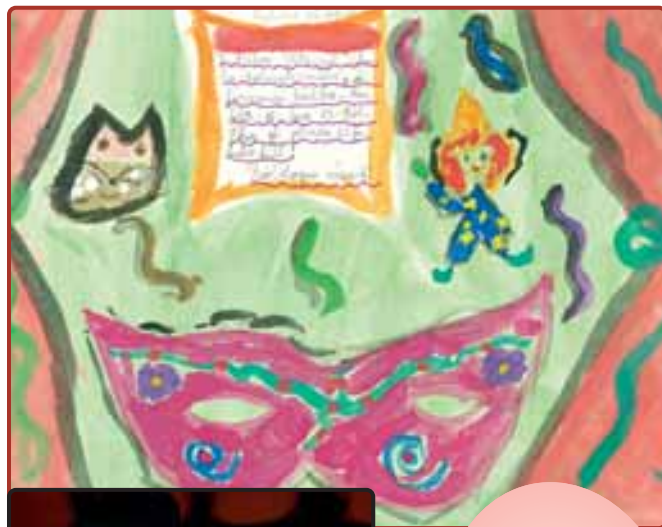
Itt van, itt van a farsangi parádé.
Minden ember vígan ropja a táncot, nézd!
Ott a bohóc meg a macska is.
Mindenki kezdjen mulatni máris.
Aki nem szórakozni jött ide,
Repüljön haza ízibe.
Lesz sok játék meg sok vicc is,
Szeretettel várunk mindenkit.
Hozzad a szüleidet is!
Helyszíne az én házam,
Az ünnepre remélem, nem lesz lázam.
Marosszentgyörgyre kell jönnöd,
Az utca neve Állomás utca,
A számot nem kell tudnod,
Mert kint várlak.
Február 3-án lesz,
Hat órára beléphetsz!

Osztián Pálma, Marosvásárhely

A kolozsvári Hófehérke Óvoda Mókus csoportja Muszka Pál Anna óvó néni vezetésével 2008-ban is fürgeteges farsangi mulatságot tartott, melyen gyermekek és szülők egyaránt jelmezt öltöttek.

Kozák Richárd, Sepsiszentgyörgy

Tempfli Bernadette,
Marosvásárhely

Ne feledd, hogy régi szabál:
Csak mértékkel egyél, igyál.
Kövértség korai vénség,
Tehát móddal, ó, vendégség.
Az angyalok sose esznek,
Mégis gyönyörűek lesznek.

József Attila

Orbán-Beke Regina, Csernáton

**Az illyefalvi
Napsugár tábor-
ban a „semmiből”
rögtönzünk ötletes
jelmezeket.
Nézzétek, és
válasszatok!**

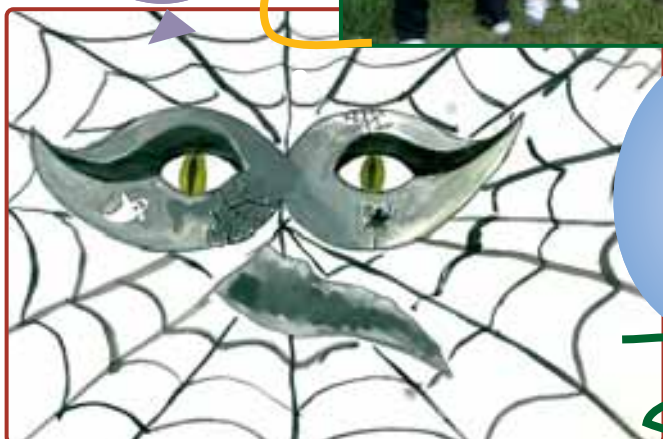
Szakács Ágota, Páké

JANCSIK PÁL

A KIS KALÓZ

Én vagyok a híres kalóz,
ki a nagy vizeken hajóz.
Nevem hallottad talán:
Piszkos Fred, a kapitány.

Csínytevésem akad bőven,
de azért te ne félj tőlem,
nem rabolok, mint a nagyok,
én még csak kis kalóz vagyok.

Bodó Bernadett, Gyergyószentmiklós

MACKÓ APÓ

Vastag, puha hótakaró borította az egész erdőt. A szelek útra keltek, és jókedvűen bújósckáztak a csupaszs faágak között. A nap vacogva pödörte bajuszát, és jókorát ásítva, álmosan kukucskált ki a lassan utazó hófellegek mögül.

Az erdei állatok téli álmukat aludták. Mackókék is mélyen durmoltak, csak Mackó nagypapa ébredt fel olykor-olykor, hogy meglesse, megérkezett-e már az a huncut tavasz. Ilyenkor kiállt a barlang elé, és dúdolgatni kezdte napsugár-csalogató énekét. A nap örvendezve hallgatta Mackó apót, le is küldött egy-két sugarat, ajándékképpen. Nem volt túl bőkezű, de Mackó apó sejtette, a nap is fázik, s így akarja tudtára adni, várni kell még tavasz úrfira.

Történt egyszer, hogy Mackó nagypapa épp medveénekét fütyörészte, amikor is valami halk, erőtlen kaparászás ütötte meg a fülét. Elindult a barlang melletti mogyoróbokor irányába, ugyanis onnan jött a zaj. Képzéjétek csak, egy apró sündisznó didergett, remegett a bokor alatt. Egyhelyben toporgott, nem tudott kimászni a rázúdult hótömeg alól.

– Sün Sámuel, hát te mit csinálsz idekinn ebben a nagy hidegben? – kérdezte aggódó brummogással Mackó apó.

– Ajjajaj, elcsatangoltam otthonról. Azt álmodtam, az erdő szélén vár a tavasz, hát kijöttem, hogy én köszönthessem először – hüppögte Sün Sámuel.

Mackó nagypapa óvatosan mancsai közé emelte a kis átfagyott süngyermekeket, lefújta róla a havat, és lassan megindult sünék lakja felé.

– Ejnye, te kis csavargó, a tavasz még messze kóborol, sokat kell még aludnunk, míg ideér – oktatta kedvesen Sámuel.

A kis sünapróság már nem hallotta Mackó nagypapát, jóízűen elszundikált a bölcs öreg medve puha mancsában. Fel sem ébredt, amikor Mackó úr óvatosan visszatette sünfészki ágyacskájába, süntestvérei mellé.

Mackó nagypapa, mint ki jól végezte dolgát, elégedetten ballagott a medvelak felé.

– Nem is olyan hiábavaló ez az én gyakori tavaszlesem – gondolta magában, és visszabújt Mackó nagymama mellé.

– Hol jártál? – kérdezte félálomban a párja.

– Csak odakint álldogáltam egy kicsit, aludj tovább – suttozta Mackó úr, nehogy felébressze az alvó bocsokat.

Az öreg medve így oktatta kisfiát:
– Szeresd az erdőt, mert az a te hazád!

Igen ám, de a madarak mind tudták, hogy az öreg medve híres táncos volt fiatalkorában, s annyi városban járt a cirkusszal, hogy megszámolni sem tudta. Tőle tanulták a nótát: *Mindegy város aranybánya, a vad erdőt vigye kánya!*

Így aztán nem csoda, ha a kis medvebocs sokkal inkább hitt a madaraknak. Hiszen az erdőre nem lehetett kíváncsi, benne élt estétől reggelig, de a várost sohasem látta még.

– Mesélj valamit a városról – kérte egy nap az öreg medvét.

– Rá ne gondold! – óvta medve apó a kisfiát. – Ezer veszedelem fenyeget ott minden medvét. Örülök én is, hogy még idejében megszöktem onnan.

Többet aztán nem is beszélt sem a városról, sem magáról. De a kis medvebocs annál kíváncsibb lett. El is határozta, hogy akármi lesz, ő bizony elmegy, és megkeresi a várost.

Nem sokat töprengett, egy holdvilágos éjszaka megszökött a barlangból. „Minden város aranybánya, a vad erdőt vigye kánya!” – dúdolgatta vidáman.

Másnapra a város határába ért.

„Most már biztosan meglátom a várost” – örvendezett magában.

Éppen azon töprengett, merre forduljon, mikor egy nyúl szaladt el mellette, be az erdőbe. Nagyot nevetett a nyúl gyávaságán, de az futtában visszakiáltott:

– Az nevet igazán, aki utoljára nevet!

A kismedve rá se hederített, csak ment egyenesen a város felé.

Minden jól ment, semmi baj nem érte. Így jutott el egy fényes, nagy üzletig. Hogy táncolt az üveglablakokon a napsugár! Ó, ilyen szépet

nem is látott még soha! Közelebb ment hozzá, az orrát a csillogó üveghez érintette: hát, szemközt vele egy kismackó éppen akkor nyomta az orrát szintén az üveghez. Megörült a kis medvebocs: lám, még pajtása is akad. Kinyújtotta a mancsát feléje, hát az is nyújtotta öfele. Erre már elnevette magát, de nicsak, amaz is nevetett. Nem is gondolkozott sokat,

hanem benyitott az üzletbe.

Mekkora csalódás érte: nem volt ott egy fia mackó se. Más volt ott, amitől majd kővé vált.

Az egyik sarokban egy medvebőr volt kitérítve. A másikon egy nyúl bőre. A harmadikban egy róka bőre. Még a hideg is kirázta a kis medvebocsot. „Mi lesz velem?” – reszkedett félelmében. Csak egy reménye volt, hogy a kismackó, akit kívülről látott, talán megmenti őt. Reménykedve nézett arrafelé, ahol először pillantotta meg, de most látta csak, hogy aki vele szembenézett, senki más nem volt, mint a saját tükörképe, mely most a másik üveglablakból resz-

ketve nézett vele farkasszemet.

A kismackónak sem kellett több. Úgy kiszaladt a fényes boltból, mintha a szél fújta volna ki onnan. Meg sem állt az erdő széléig.

De itt a kisnyúl nevetett rá.

– Hová sietsz olyan nagyon?

– Jaj, ne is kérdezd! Jaj, ne is kérdezd!

Szegény öreg medve azt se tudta, hova legyen bánatában. Nem tudta, merre, hol keresse fiacskáját: a hegyszakadékban-e vagy az erdőn túl. Épp jókor ért haza a kismackó.

Nem is kérte ezután az öreg medvét, hogy meséljen a városról. Ott élt mindig az erdőben, s még a végrendeletébe is azt íratta a bagollyal: *A város csak nagy kaloda, medve sose menjen oda!*

ZELK ZOLTÁN
MACKÓ
A VÁROSBAN

BAK SÁRA rajza

Kovács
Norbert
meséje,
Szilágy-
sömlő

István és a sárkány

KESZEG
ÁGNES
rajzai

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer
egy parányi falucska. A közepén lakott
egy szegényember meg a fia, István.

István elindult világot látni. Ment, mende-
gélt dombon, völgyön át.
Találkozott egy rókával.

Segíts rajtam, annyi
a bolha a bundámban,
mint rostán a lyuk.

István bevitte a tóba, és
megfüröszttötte.

Adok neked egy kar-
dot. Villámcsapással
felérő ereje van.

Egy fa tövében
sas sírdogált.

Segíts rajtam,
eltört a
szárnyam!

István sínbe tette a
sas szárnyát.

Hálából
fogadd el ezt a
varázsíjat.

Összebarátkozott egy
törpe kis emberrel.

Bélának hívnak.
Vándoroljunk
együtt.

Megpillantottak egy várat.
Elszegődtek inasnak.

István és a királynő nagyon megszerették egymást.

A gonosz királynő így ármánykodott:

Elveheted a lányom, ha megkeresed a gombostűt a Fekete erdőben! Ha nem találsz, fejedet veszem.

Ne félj, én a morzsát is meglátom a szénakazalban.

Béla megtalálta a gombostűt a Fekete erdőben.

A királynő majd felrobbant a méregtől.

Öld meg a kastélyunk körül garázdálkodó sárkányt!

István bekukucskált a sárkány barlangjába. Sötét volt, nem látott semmit.

Gyere elő, te túlméretezett gyík!

István előkapta a varázsíjat, és meglőtte a sárkányt.

A villámerejű karddal egy suhintásra levágta a fejét. A gonosz királyné mérgében porrá égett.

Nagy lakodalmat csaptak, én is ott voltam, csirkecombot szopogattam.

A marosvásárhelyi Bolyai Líceumból érkezett levelek:

■ Ha én híres ember lennék, annak egyetlen módja van: híres szakács! Mivel a kedvenc foglalatosságom a főzés, arra gondoltam, hogy nagy koromban nyitok egy vendéglőt. Ez lesz az egyik legjobb vendéglő. Remélem, lesz rá esély, hogy ezt megvalósítsam. A főzés már könnyű lesz, hiszen ahhoz már most értek.

Magdó Sándor

■ Ha nekem hatalmam volna, nagyon sokat ennék. Teremténék egy olyan ételt, amely sajtos pattogatott kukorica íze ellenére mégis egészséges. Ez az étel bokron nőne, alakja és mérete mint a gesztenyéé.

Fosztó Mátyás

■ Az én világomban ingyen játékok lennének az üzletekben, és csoki folyók folynának.

Nyáron is lenne hó az egyik dombon, ott lehetne hógolyózni és sízni. Minden nap reggelire tojástartó kenyérral, de mégse üténék ki. Mindenkinek annyi pénze lenne, hogy a szülőknek nem kellene dolgozniuk. És akkor megtanítanám anyukát korcsolyázni és apukát gördeszkázni.

Székely Réka

■ Küldök egy képet a jeddi Benedek Elek Általános Iskola táncsoportjáról, szeretném, ha tudnának rólunk. Két éve vagyunk, már több fellépésünk volt, és remélem még sok lesz.

Böjte Sándor Manassé, Jedd

Osvath Barbara,
Kolozsvár

■ A szakácsnak jól van dolga, illatos étel készül a fazékban. Csirke, hal, sonka, gomba, s mi szem-szájnak ingere, előkerül mindenkinek a kedvenc étele. Kint jártam az erdőben, egy vaddisznó került előmbe. Hívtam tüstént a vadászt, aki puskájával résen állt. Az állatot egy-kettőre leterítette, így ebédre el is készült a finom csemege.

Jó étvágyat kívánok melléje!

Ferenczi Anita

■ Csapatunk a 121-es Bethlen Gábor cserkészcsapat. A kiscserkészeknek kék nyakendőjük van, a cserkészeknek zöld. Az őrsi nevünket egy kedvenc állatról választjuk, a lány-őrsök a kedvenc virágukról. Én a Gorilla őrsben vagyok. Játsszunk és tanulunk olyasmit, amit később felhasználhatunk, vannak táborok, tanyázások, ének- és rovásírás verseny.

Kónya Előd, Nagyenyed

Fock Helga, Gyergyószentmiklós

■ A farsangi mulatságnak hagyománya van Szilágysomlyón. Különböző érdekes ruhát veszünk magunkra, és maszkot teszünk a fejünkre, vagy kifestjük egymás arcát. Így felöltözve és nagy zajt csapva a telet jelképező szalmabábut, Banyanya-nyát targoncában végigvisszük a város-son. Közben azt kiabáljuk, hogy „Menj el, tél!” A kultúrotthon udvarán nagy kiabálás közepette el-égetjük a szalmabábut. Ezután kezdődik a jelmezverseny.

Gabi tanítónő cicának kifestve, sorra mutatja be a jelmeze-
ket. A versenyzők a jelmeznek megfelelő mu-
tatványokat adnak elő. A legjobbak díjat nyer-
nek. Mindenki táncol, jól érzi magát.

Pernes Alíz, Szilágysomlyó

Pivárcsik Nikol, Szabadka

■ Itt jön a fekete pötty,
Mellette a fehér löty.
Fehér mondja: ő a szebb,
Mindent világosabbra fest.
Fekete, hogy erősebb,
Minden színt legyőzhet.
De a szürkét szeretitek?

Kerekes Csilla, Magyarvista

■ Kampó keze, fa a lába,
Vállán van a papagája.
Bátor ember a kalóz,
Mérföldeket behajóz.

Ilyés Tamás, Gyergyóalfalu

■ A kalóz nagyon bátor,
Nem ijed meg fűtől-fától.
A kalóz zsákmánya a kincs,
Amiből sajnos sok nincs.

Ilyés Norbert, Gyergyóalfalu

Babos Beatrix Noémi,
Marossárpatak

A szatmári A. Popp Művészeti
Líceum tavalyi IV. B osztálya

■ Harisnyás Pippi vagyok,
haragszanak rám a nagyok,
mert mindig csintalankodom,
pedig szüntelen csak jót akarok.

Genda Ágnes

■ Mi a vámpírok vagyunk,
Minden éjjel vért szívunk.
Pénztárcánkban 800 milla,
Bőröndünkben egy vasvilla,
Mi semmitől sem félünk,
De a fénytől elrejtőzünk.

Hütter Vince és Szatmári Györk

■ Én vagyok Frédi,
Vilma drága férje,
Mindig megkérem,
Hogy tojást süssön ebédre.
Hasam nagy, arcom kerek,
Most épp bowlingozni megyek.

Papp Fejér Áron

Vágjátok ki, és
ragasszátok
nevetek mellé a
gyűjtőlapra.

FEBRUÁR

Címlap: Kószabósza farsangi lakomára hív titeket

E lapszám
támogatója:

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. Kiadja a NAPSUGÁR Kft. Szerkesztik: ZSIGMOND EMESE főszerkesztő, MÜLLER KATI képszerkesztő. Arculatterv: KÖNCZEY ELEMÉR. A szerkesztőség postacím: 400462 Cluj, Bd. C. Brâncuși nr. 202. ap. 101., C.P. 137. Telefon/fax: 0264/418001. Megrendelhető a szerkesztőség címén. E-mail: naps.sziv@napsugar.ro Honlapszerkesztő: KOMÁROMY LÁSZLÓ; www.napsugar.ro A lapok árát a következő bankszámlára várjuk: Cont IBAN RO45RNCB0106026602080001 B.C.R., SUC. JUD. CLUJ S.C. NAPSUGÁR – EDITURA SRL. CUI: 210622 Készült a kolozsvári TIPO OFFSET Kft. Nyomdájában. Ára 2,5 lej

Maszat Művész KIÁLLÍTÁSA

a tavalyi farsang legszebb rajzaiból

Bajkó Anett, Gyergyószentmiklós

Grubanov Ramóna,
Szabadka

Purity Milos, Szabadka

Prole Laura, Szabadka

Kerekes Áron, Gelence

Alekszity Luna, Szabadka

Blényesi Gyula, Torda